

“ของเสียเหลือศูนย์” (Zero Waste)

“ของเสียเหลือศูนย์” เป็นทั้งแนวคิดและชื่อเรียกของยุทธศาสตร์ - แนวทางการจัดการทรัพยากร ที่มีเป้าหมายเพื่อ “ลดขยะไม่ให้เหลือสิ่งที่จะต้องนำไปกำจัดด้วยการฝังกลบหรือการเผา”

ด้วยมุมมองว่าขยะเป็นตัวบ่งชี้ความไร้ประสิทธิภาพของทุกระบบในสังคม ความท้าทายของแนวคิด “การลดของเสียจนเหลือศูนย์” จึงคือการทำให้ระบบการผลิตทางอุตสาหกรรมและการบริโภคของสังคมไม่เหลือขยะที่ต้องนำไปกำจัด ไม่ก่อขยะพิษ ไม่มีสารพิษปะปนในของเสีย และไม่ปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ต้องสร้าง “วงจรปิด” (closed-loop) ขึ้นในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมและการบริโภค เพื่อให้ปัญหา “ขยะ” หหมดไป

“ของเสียเหลือศูนย์” จึงคือการมองทั้ง “วงจรชีวิต” ของผลิตภัณฑ์ ด้วยความเข้าใจที่รอบด้านต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และค้นหามาตรการมายับยั้งความไร้ประสิทธิภาพตลอดทั้งวงจรชีวิต ซึ่งก็คือการป้องกันไม่ให้เกิดของเสีย หรือหากมีก็จะต้องออกแบบให้สามารถนำกลับไปใช้งานต่อได้

แนวทางการปฏิบัติคือ ส่วนใหญ่ของขยะที่เราทิ้งอยู่ทุกวันนี้สามารถนำกลับมา “ใช้ซ้ำ” (reuse) นำไป “รีไซเคิล” (recycle) - แปรรูปเพื่อเอาวัสดุกลับมาใช้ใหม่ หรือนำไป “หมักทำปุ๋ย” (composting) ได้อย่างปลอดภัยและคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้ จะต้องทำควบคู่ไปกับการ “ใช้ให้น้อยลง” และ “ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ให้ปราศจากสารพิษ และมีอายุการใช้งานยาวนาน”

“ของเสียเหลือศูนย์”

สามารถเป็นไปได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ลดการบริโภค เพื่อลดการก่อของเสีย
2. นำของเสียหรือขยะกลับมาใช้ใหม่
3. ผลักดันหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility หรือ EPR)
4. ผลักดันการนำหลักการ “การผลิตที่สะอาด” (Clean Production) มาใช้ในภาคการผลิต
5. แปรรูปของเสียเพื่อนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ หรือ “รีไซเคิล” อย่างครบวงจร
6. หมักทำปุ๋ย และย่อยสลายวัสดุอินทรีย์ทางชีวภาพ
7. ส่งเสริมและผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชน
8. ยุติการสร้างและใช้เตาเผาขยะ
9. ดำเนินนโยบาย กฎหมาย มาตรการสร้างแรงจูงใจ และโครงสร้างทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนให้เกิดระบบเหล่านี้

“ของเสียเหลือศูนย์”

ถือเป็นแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของโลก และเป็นหนึ่งในทางออกที่แท้จริงท่ามกลางวิกฤตการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่โลกกำลังเผชิญ ด้วยการจัดการกับปัญหาโลกร้อนที่ต้นตอ นั่นคือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า โดยไม่ก่อมลพิษและของเสีย

เมืองใหญ่ทั่วโลก

เริ่มใช้ยุทธศาสตร์ “ของเสียเหลือศูนย์”

เมืองใหญ่ๆ ทั่วโลก

เช่น บัวโนสไอเรส (อาร์เจนตินา)

แคนเบอร์รา (แคนาดา)

โคเวรัม (อินเดีย)

และซานฟรานซิสโก (สหรัฐอเมริกา)

ได้เริ่มยุทธศาสตร์ “ของเสียเหลือศูนย์”

ด้วยการออกกฎหมาย

หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องไปแล้ว

รวมทั้งได้สร้างสรรค์แผนการต่างๆ

เพื่อลดการกำจัดขยะขั้นสุดท้าย (ฝังกลบและเผา)

ให้เหลือศูนย์

แนวโน้มนี้แสดงให้เห็นว่า

ผู้นำของเมืองเหล่านี้ตระหนักถึงปัญหาของเสีย

ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ

และเล็งเห็นความจำเป็น

ของการวางแผนพัฒนาเมืองรูปแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนขึ้น

โดยการสร้างงานใหม่ๆ ในอุตสาหกรรมการนำกลับมาใช้ซ้ำและรีไซเคิล

ที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและไม่ใช้แรงงานราคาถูก

ลดการบริโภค และควบคุมให้การผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นไปด้วยวิธีการที่เป็นมิตรต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

เมืองใหญ่เหล่านี้จึงเป็นตัวอย่างของการจัดการเมืองที่ไม่ก่อมลพิษและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน

“ของเสียเหลือศูนย์” ทำลายการทำธุรกิจแบบที่เราคุ้นเคยกันดี หรือ business-as-usual อย่างถึงราก...

แนวคิดนี้มีแนวโน้มที่จะสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้คนเปลี่ยนวิถีชีวิตของตน

สร้างความต้องการผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

และเรียกร้องให้บริษัทและรัฐบาลต่างๆ ประพฤติตัวดีขึ้น ซึ่งถือเป็นการพัฒนาที่น่าตื่นตาตื่นใจมาก

ปีเตอร์ มอนเตญญี่, Environmental Research Foundation

มูลนิธิบูรณะนิเวศ